

Sygn. akt *IV U 1817/12*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lipca 2013 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Ura

Protokolant: st. sekr. sądowy Anna Kruczek

po rozpoznaniu w dniu 9 lipca 2013 r. w Rzeszowie

sprawy z wniosku **M. N.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.**

o przywrócenie terminu do złożenia skargi

na skutek odwołania M. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 28/09/2012 r., znak: 350000/6111/(...)/2012/SER2

o d d a l a odwołanie.

Sygn. akt IV U 1817/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 września 2012 r., znak: 350000/6111/(...)/2012/SER2 Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., na podstawie art. 58, art. 59 § 1, art. 145a § 2 i art. 180 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2000 r., nr 98, poz. 1071 ze zm.) w zw. z art. 83b ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., nr 205, poz. 1585 ze zm.) oraz art. 124 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 ze zm.), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 19 września 2012 r. o przywrócenie terminu do wniesienia skargi o wznowienie postępowania w sprawie emerytury przyznanej na stałe - odmówił wnioskodawczyni M. N. przywrócenia terminu do złożenia skargi o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej ostateczną decyzją ZUS Oddziału w R. z dnia 12 lutego 2009 r., znak: (...).

W uzasadnieniu tej decyzji organ rentowy wskazał, że jako podstawę wniosku wskazano wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 28 lutego 2012 r., sygn. K 5/11, w którym uznano, iż art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest niezgodny z przepisami Konstytucji. Organ rentowy powołał się na treść art. 145a § 2 k.p.a., z którego wynika, że skargę o wznowienie postępowania można wnieść w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego, a w przedmiotowej sprawie wyrok TK został ogłoszony w dniu 8 marca 2012 r. Termin an wniesienia skargi o wznowienie postępowania upłynął w dniu 10 kwietnia 2012 r. Wnioskodawczyni skargę wniosła 13 kwietnia 2012 r. W dniu 21 sierpnia 2012 r. organ rentowy wydał decyzję o odmowie wznowienia postępowania, zaś prośba o przywrócenie terminu została złożona dopiero w dniu 24 sierpnia 2012 r. (wraz z odwołaniem od decyzji odmownej). W ocenie organu wnioskodawczyni nie uprawdopodobniła aby nie mogła dokonać czynności złożenia

skargi o wznowienie postępowania w przepisany terminie, a nadto uchybiła 7-dniowemu terminowi do wniesienia prośby o przywrócenie terminu.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła wnioskodawczyni M. N. domagając się jej zmiany i przywrócenia terminu do rozpatrzenia skargi na decyzję ostateczną ZUS w sprawie odmowy przyznania emerytury. Wnioskodawczyni wskazała, że 12 lutego 2009 r. organ rentowy wydał jej decyzję odmowną w sprawie przyznania emerytury wcześniejszej w związku z opieką nad dzieckiem wymagającym stałej opieki – na podstawie art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Odwołująca podkreśliła, że nie mogła wnieść skargi w terminie, gdyż w okresie od 28 marca 2012 r. do 12 kwietnia 2012 r. była chora, na co przedstawiła zaświadczenie lekarskie z dnia 13 września 2012 r. potwierdzające jej chorobę. Zły stan zdrowia psychicznego był bowiem przyczyną niemożności dotrzymania tego terminu.

W odpowiedzi Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wniósł o oddalenie odwołania podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny.

Wnioskodawczyni M. N. miała przyznane prawo do emerytury od dnia 1 października 1997 r. na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 maja 1989 r. w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki (Dz. U. z 1989 r., nr 28, poz. 149). (k. 31 akt emerytalnych – decyzja z dnia 20 listopada 1997 r.)

Decyzją z dnia 12 lutego 2009 r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R., na podstawie art. 114 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS i przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 maja 1989 r. w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki – z urzędu, odmówił wnioskodawczyni prawa do wcześniejszej emerytury od dnia 1 marca 2009 r. Od tej decyzji wnioskodawczyni się nie odwoływała. (k. 81 akt emerytalnych – decyzja z dnia 12 lutego 2009 r.)

W dniu 13 kwietnia 2012 r. wnioskodawczyni M. N. złożyła wniosek o przyznanie jej wcześniejszej emerytury w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 2012 r. (k. 183 akt emerytalnych).

Decyzją z dnia 21 sierpnia 2012 r., znak: 350000/6110/(...)/2012/SER2 Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił wznowienia postępowania w sprawie zakończonej ostateczną decyzją z dnia 12 lutego 2009 r. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że wyrok TK z dnia 28 lutego 2012 r. został ogłoszony w dniu 8 marca 2012 r. i od tego dnia rozpoczął swój bieg 1-miesięczny termin do skargi o wznowienie postępowania. Termin ten bezskutecznie upłynął z dniem 10 kwietnia 2012 r. (k. 215 akt emerytalnych – decyzja z dnia 21 sierpnia 2012 r.)

W dniu 24 sierpnia 2012 r. M. N. złożyła prośbę o przywrócenie jej terminu w sprawie wznowienia postępowania o przywrócenie emerytury. Wnioskodawczyni swoją prośbę motywowała tym, iż w tamtym okresie była chora. (akta emerytalne)

Decyzją z dnia 31 sierpnia 2012 r., znak: 350000/6110/(...)/2012/SER2 Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. odmówił wnioskodawczyni przywrócenia terminu do złożenia skargi o wznowienie postępowania (akta organu rentowego – decyzja z dnia 31 sierpnia 2012 r.)

W dniu 19 września 2012 r. M. N. przedstawiła prośbę o przywrócenie terminu do zaskarżenia ostatecznej decyzji ZUS i przedłożyła zaświadczenie lekarskie uzasadniające jej chorobę w okresie od dnia 29 marca 2012 r. do 12 kwietnia 2012 r., która w jej ocenie miała wpływ na niedotrzymanie terminu wniesienia wniosku o wznowienie emerytury. (akta organu rentowego – pismo wnioskodawczyni z dnia 19 września 2012 r. i zaświadczenie lekarskie z dnia 13 września 2012 r.)

W dniu 28 września 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. wydał decyzję będącą przedmiotem niniejszego postępowania.

Powyższe okoliczności faktyczne w sposób jednoznaczny wynikały z akt organu rentowego.

W celu ustalenia czy schorzenia wnioskodawczynie uniemożliwiały jej dokonanie czynności wnoszenia pism procesowych do organu rentowego w okresie od 8 marca 2012 r. do 10 kwietnia 2012 r., w szczególności czy mogła samodzielnie dokonywać czynności, pisać pisma, nadawać je na pocztę itp. Sąd dopuścił i przeprowadził dowód z opinii biegłego psychiatry.

Biegły w wydanej opinii stwierdził, że wnioskodawczynie cierpi na zaburzenia nerwicowe o klinicznym obrazie „zaburzenia depresyjno-lękowego”. Wnioskodawczynie od 2007 r. pozostawała pod opieką psychiatryczną, lecz jak sama twierdziła nie zażywała leków, gdyż nie miała na nie pieniędzy. Badanie psychologiczne z 26 listopada 2010 r. wskazywało, że orientacja i krytycyzm u badanej były prawidłowe, wnioskodawczynie ujawniała trudności w zakresie pamięci świeżej, a pozostałe funkcje poznawcze pozostawały w normie. W osobowości wnioskodawczynie zaznaczone są objawy depresyjne, tendencja do drażliwości i irytacji, trudności w podejmowaniu decyzji, brak wiary w powodzenie działań. Z zaświadczenia lekarskiego z dnia 17 grudnia 2010 r. wynika, iż wnioskodawczynie pozostaje w leczeniu w PZP z powodu epizodu depresyjnego z lękiem panicznym, zespołu psychoorganicznego oraz stanu psychicznego niestabilizowanego. W aktualnym zaś stanie psychicznym stopień nasilenia objawów nie powoduje zaburzeń w codziennym i społecznym funkcjonowaniu. We wnioskach końcowych biegły stwierdził, że rozpoznane u wnioskodawczynie zaburzenia depresyjno-lękowe nie uniemożliwiały jej wykonywania czynności, wnoszenia pism procesowych do organu rentowego w okresie od 8 marca 2012 r. do 10 kwietnia 2012 r. (k. 21-23 akt sądowych)

Zastrzeżenia do powyższej opinii złożyła wnioskodawczynie wskazując, że z uwagi na swoje wieloletnie schorzenia psychiatryczne ma trudności z załatwianiem swoich spraw przed różnymi instytucjami i sądami. Dodatkowo wniosła o przeprowadzenie dowodu z opinii sądowno-lekarskiej wydanej przez lek. med. K. W. w sprawie o sygn. akt IV U 232/12, która całościowo omawia schorzenia psychoorganiczne i stwierdza częściową niezdolność do pracy oraz niezdolność do nabywania nowych umiejętności. Wnioskodawczynie podkreśliła, że przy sporządzaniu swoich pism korzysta z pomocy osób trzecich lub bezpłatnych porad prawnych.

W opinii wydanej w sprawie o sygn. akt IV U 232/12 biegły sądowy lek. med. K. W. nie stwierdził u wnioskodawczynie upośledzenia umysłowego, lecz przewlekłe zaburzenia depresyjne w przebiegu procesu psychoorganicznego. Za taką oceną biegłego przemawiało długotrwale obniżony nastrój, spowolnienie, anhedonia, uczucie zagrożenia, bierność, reminiscencje lękowe, koszmary senne, tendencja do drażliwości i irytacji, zaburzenia ekspresji emocjonalnej, stopień afektu, obniżenie funkcji poznawczych. Wobec wnioskodawczynie stwierdzono częściową niezdolność do pracy, a z uwagi na brak zdolności do nabywania nowych umiejętności wykluczono możliwość podjęcia innej pracy czy przekwalifikowania zawodowego. (k.57-58 akt sprawy IV U 232/12)

W opinii uzupełniającej wydanej w niniejszej sprawie, biegły, mając na względzie opinię psychiatryczną z akt sprawy IV U 232/12 wskazał, że w pełni podtrzymuje swoją opinię wydaną w dniu 17 kwietnia 2013 r. W ocenie biegłej, w przeprowadzonym przez nią badaniu, wnioskodawczynie nie wykazywała cech zaburzeń o podłożu organicznym, o których mowa w opinii biegłego K. W.. Potwierdzają to badania psychologiczne z dnia 26 października 2010 r., gdzie wskazano, że proces uczenia się nowego materiału jest prawidłowy, brak dodatkowych badań potwierdzających proces organicznego uszkodzenia (...). Nadto zaordynowane wnioskodawczynie leki wskazują, że procesem leczenia są objęte zaburzenia nastroju, a badana nie była hospitalizowana psychiatrycznie. Biegła ponownie potwierdziła, że wnioskodawczynie cierpi na zaburzenia czynnościowe (nerwicowe) depresyjno-lekowe, a nie organiczne. (k.29 akt sądowych)

Sąd dał wiarę przeprowadzonej na potrzeby niniejszego postępowania opinii biegłego z zakresu psychiatrii z dnia 17 kwietnia 2013 r. i opinii uzupełniającej. W ocenie Sądu opinia biegłego jest jasna, konkretna, zawiera wszystkie konieczne elementy opiniowania, w tym odnosi się do dokumentacji lekarskiej. Merytoryczna analiza również pozwala na przyznanie opinii biegłego waloru wiarygodności. Opinia została sporządzona przez specjalistę z zakresu wskazanych przez odwołującą schorzeń i w sposób wyczerpujący odpowiadają na pytania postawione przez Sąd. Biegły jednoznacznie wskazał, że w okresie od 8 marca 2012 r. do 10 kwietnia 2012 r. zaburzenia depresyjno-lękowe nie

ograniczały wnioskodawczyni w możliwości zadośćuczynienia powinności złożenia skargi do organu rentowego. Biegły odniósł się także do opinii psychiatrycznej sporządzonej w sprawie IV U 232/12 i przedstawił logiczną argumentację przemawiającą za odrębnymi wnioskami. W szczególności nakreślił, że zawarte w dokumentacji lekarskiej dokumenty – opinia psychologiczna z 26 października 2010 r. oraz sposób leczenia wnioskodawczyni, uzasadniają stwierdzenie, że nie cierpi ona na organiczne uszkodzenie (...), lecz na zaburzenia czynnościowe (nerwicowe) depresyjno-lekowe. Z kolei zaburzenia te nie uniemożliwiały wnioskodawczyni dokonania czynności procesowych w przepisany terminie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Odwołanie jest bezzasadne i podlega oddaleniu.

Stosownie do treści art. 145a § 1 Kodeksu postępowania administracyjnego można żądać wznowienia postępowania w przypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego została wydana decyzja. Niewątpliwie też w niniejszej sprawie wobec wnioskodawczyni wydano decyzję z dnia 12 lutego 2009 r., mocą której Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R. - na podstawie art. 114 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS i przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 15 maja 1989 r. w sprawie uprawnień do wcześniejszej emerytury pracowników opiekujących się dziećmi wymagającymi stałej opieki – z urzędu, odmówił wnioskodawczyni prawa do wcześniejszej emerytury od dnia 1 marca 2009 r. Wskazany art. 114 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z FUS na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 28 lutego 2012 r., sygn. K 5/11, został uznany za niezgodny z przepisami Konstytucji i wyeliminowany z porządku prawnego. W takim wypadku wnioskodawczyni była uprawniona do żądania wznowienia postępowania, lecz musiała zachować wszystkie przewidziane przepisami Kodeksu postępowania administracyjnego warunki, a jednym z nich było zachowanie terminu z art. 145a § 2 k.p.a. Stosownie do treści tego przepisu skargę o wznowienie postępowania wnosi się w terminie jednego miesiąca od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego (co według art. 190 ust.3 zd. 1 Konstytucji ma miejsce z dniem ogłoszenia orzeczenia).

W związku z powyższym wnioskodawczyni winna była zachować termin jednomiesięczny od do wniesienia skargi, który to termin w niniejszej sprawie upłynął w dniu 10 kwietnia 2012 r. Z akt sprawy w sposób jednoznaczny wynika, że wnioskodawczyni złożyła skargę w dniu 13 kwietnia 2012 r., jednakże nie zawierała ona prośby o przywrócenie uchybionego terminu, ani nie wskazywała nawet na okoliczności, które skutkowały uchybieniem terminowi. Stosownie do treści art. 58 § 1 k.p.a., w razie uchybienia terminu należy przywrócić termin na prośbę zainteresowanego, jeżeli uprawdopodobni, że uchybienie nastąpiło bez jego winy. Dalej wskazano, że prośbę o przywrócenie terminu należy wnieść w ciągu siedmiu dni od dnia ustania przyczyny uchybienia (§ 2), zaś przywrócenie terminu do złożenia tej prośby jest niedopuszczalne (§ 3). Sąd Okręgowy w całości podziela stanowisko organu rentowego w kwestii niedochowania przez wnioskodawczynię przepisów o przywróceniu terminu. Należy także wskazać, że przywrócenie terminu do dokonania określonej czynności procesowej może nastąpić jedynie na wyraźną prośbę zainteresowanego. Sam fakt dokonania określonej czynności po terminie nie może być podstawą do domniemania, że osoba zainteresowana składa wniosek o przywrócenie terminu (por. wyrok NSA z dnia 3 marca 2008 r., sygn. I OSK 268/07, LEX nr 401669).

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawczyni M. N. w okresie od 8 marca 2012 r. do 10 kwietnia 2012 r. była zdolna do podejmowania czynności w sprawie, w szczególności do sporządzenia skargi i złożenia jej w organie rentowym (lub nadania skargi na pocztę). Potwierdziła to przeprowadzona w niniejszym postępowaniu opinia biegłego sądowego z zakresu psychiatrii, która wykluczyła, aby występujące u wnioskodawczyni zaburzenia depresyjno-lękowe, niemające charakteru organicznego, uniemożliwiły podjęcie działania. Sąd podzielił tą opinię i uznał ją za wiarygodną. Odmienna ocena w stosunku do opinii zawartej w sprawie IV U 232/12 została w sposób jednoznaczny uzasadniona. Jednakże należy także podnieść, że w niniejszej sprawie biegły miał za zadanie ocenić, czy wnioskodawczyni w pewnym okresie czasu mogła wykonać określone czynności, a opinia ze sprawy IV U 232/12 dotyczyła zupełnie innego zagadnienia. W związku z powyższym nie można zasadnie stwierdzić, aby w okresie od 8 marca 2012 r. do 10 kwietnia 2012

r. zaistniały takiego rodzaju przeszkody (w stanie zdrowia wnioskodawczynie), które uniemożliwiłyby jej podjęcie czynności procesowych w sprawie.

Na marginesie należy tylko zauważyć, że również w przypadku stwierdzenia niemożności podjęcia czynności w okresie od 29 marca 2012 r. do 12 kwietnia 2012 r. (na co wskazała odwołująca w piśmie z dnia 19 września 2012 r. oraz treść zaświadczenia lekarskiego z dnia 13 września 2012 r.) wnioskodawczynie naruszyła przepisy art. 58 k.p.a. Nie ulega bowiem wątpliwości, że w dniu 13 kwietnia 2012 r. (w przypadku gdyby stwierdzono istnienie przeszkody w postaci stanu zdrowia) przeszkoda ta ustałaby. Od tego dnia wnioskodawczynie biegł 7-dniowy termin do złożenia prośby o przywrócenie terminu, dokonania czynności i uprawdopodobnienia, że uchybienie nastąpiło bez jej winy. Wnioskodawczynie nie dokonała tych czynności, a jedynie złożyła skargę. Złożenie prośby o przywrócenie terminu nastąpiło w dniu 24 sierpnia 2012 r., lecz nie zawierało uprawdopodobnienia, iż uchybienie terminowi nastąpiło bez winy wnioskodawczynie. Przedłożenie stosownego zaświadczenia i konkretyzacja tej przyczyny nastąpiła dopiero w dniu 19 września 2012 r.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.